

HODESKADE

DIN RETT TIL
ERSTATNING

**NESS
LUNDIN**

Advokatfirma DA

Mislykkete forsøk på å fungere i skole og arbeid er et tegn på hodeskade

Advokatfirmaet Ness Lundin DA består av 14 medarbeidere, hvorav 10 jurister. Firmaet driver en variert praksis med hovedvekt på erstatning, forsikring og trygderett.

Vi bistår ved alle typer erstatning- og forsikringsaker, men har særlig spesialisert oss på følgende områder:

- Alminnelige personskader
- Bilansvarssaker
- Yrkesskade
- Pasientskader
- Forsørgertap

I tillegg arbeider vi i stor utstrekning med: Arbeidsrett, fast eiendoms rettsforhold, familie- og arverett, og alminnelige forretningsjus.

Denne brosjyren er skrevet til deg som er påført en hodeskade, samt dine venner og nærmeste.

Brosjyren tar sikte på å gi deg litt informasjon om ytelser fra det offentlige og din rett til erstatning.

HODESKADE

STATISTIKK OG INFORMASJON

I Norge er det vanlig å bruke betegnelsen traumatisk hodeskade, eller bare hodeskade, når hjerneskade oppstår etter ulykker som medfører slag mot hodet, og derved hjernen. Hvert år legges ca. 9000 mennesker inn på sykehus med hodeskader. Av disse er mellom 500-800 alvorlige skader. Ca 50 % av de som får hodeskader er mellom 15-28 år, og 2/3 er menn.

I en undersøkelse noen år etter skaden har en del hodeskadde uttalt at de største problemene er følgende:

- Vanlige daglige aktiviteter kan oppleves som vanskelige å takle.
- Ettersom skaden er skjult, forstår ikke omverdenen problemene.
- Det er vanskelig selv å akseptere skaden.
- Det er vanskelig å forholde seg til uskrevne, sosiale regler.
- Det er problematisk å fungere i sosial omgang.
- Hukommelsesvansker, konsentrasjonsproblemer, ordlettingsvansker og økt trettbarhet.
- Belastninger ved å ha gjort flere mislykkete forsøk på å fungere i skole og arbeid.

Kilde: Hva er ervervet hjerneskade? Av: Jan Magne Krogstad, KreSS, Sunnaas sykehus, 1999

En hodeskade kan forandre en persons liv med øyeblikkelig virkning. Du kan trenge juridisk bistand i forbindelse med erstatningsoppgjøret for å øke din livskvalitet, opprettholde din sikkerhet og uavhengighet, og ivareta dine rettigheter som skadelidte. Erstatning kan bli et middel til å hjelpe deg å nå disse målene.

HVA ER EN HODESKADE?

Hjernen er kontrollsenteret for våre tanker, følelser og handlinger. Litt forenklet er det en skjør masse i et hardt skall, så det er ikke overraskende at en hodeskade medfører en hjerneskade. Enhver hodeskade kan medføre alvorlige konsekvenser for en persons evne til å fortsette sitt liv som før.

Hodeskade betegnes ofte som en "skjult skade", fordi de problemene som oppstår etter en slik skade ikke alltid fremstår som åpenbare for en annen person. Andre mennesker kan lett se begrensningene en fysisk skade medfører, men vanskeligheter knyttet til endret tankemønster og oppførsel blir ofte misforstått.

Noen av de mest vanlige konsekvensene av en hodeskade er:

- Dårligere hukommelse.
- Dårligere evne til å planlegge og løse problemer.
- Dårligere konsentrasjon.
- Langsomme svar og utydelig tale.
- Økt trettbarhet.
- Mangel på initiativ
- Dårlig evne til å gjenkjenne og vurdere situasjoner.
- Manglende evne til å sette seg inn i ting.
- Personlighetsforandringer.
- Upassende oppførsel.
- Fysiske skader.
- Lammelser og mangel på følelse i ulike kroppsdeler.
- Dårligere evne til å forstå og kommunisere.

Forståelig nok, hvis du opplever problemer i forhold til en eller flere av disse punktene, vil det påvirke hvordan du takler ditt dagligliv. Selv mindre hodeskader kan forandre din evne til å arbeide og leve et selvstendig liv som du gjorde tidligere.

MEDISINSK BEHANDLING OG REHABILITERING

Hvis du påføres en alvorlig hodeskade er det sannsynlig at du blir sendt til sykehus, i det minste for en undersøkelse. Deretter følger vanligvis behandling og rehabilitering. Blant de mindre hodeskadene er det imidlertid mange som aldri blir undersøkt på sykehus, og i en del tilfelle oppdages ikke skaden i det hele tatt.

Det er helt avgjørende at du mottar riktig behandling til riktig tid for at du skal maksimere ditt potensial for å oppnå en så liten varig skade som mulig.

I løpet av en skadesak er det viktig at dine behov tilfredsstilles når det gjelder:

• Rehabilitering	• Terapi
• Omskolering og attføring	• Husarbeid
• Transport	• Hjelp og hjelpemidler
• Pleie, omsorg og tilsyn	• Case management

Så fremt det er mulig, skal din advokat kreve utgiftene i forbindelse med det ovenstående dekket av forsikringsselskapet gjennom å konto utbetalinger. Hvis det er tvil om årsakssammenheng kan det være vanskelig å få utbetalt å konto erstatning. I dette tilfelle er det svært viktig at din advokat hjelper deg med å sørge for at de offentlige ytelsene du har krav på kommer på plass.

LANGVARIG PLEIE OG OMSORG

Mange mennesker som påføres en hodeskade har et hjelpebehov resten av livet. Dette hjelpebehovet må identifiseres og skreddersys til den enkelte skadelidte og hans (hennes) skade.

Ved alvorlige, men skjulte hodeskader, er det ikke uvanlig at omverdenen, herunder det offentlige hjelpeapparat, ikke ser eller forstår din skade og konsekvensene av denne. Velger du en advokat med bred erfaring fra bistand til hodeskadde, til å bistå deg, vil han/hun også hjelpe med å informere både offentlige myndigheter og forsikringsselskapet om konsekvensene av din skade.

Spesielt for hodeskadde er behovet for hjelp til å organisere hverdagen, forholde seg til offentlige instanser, styre økonomien etc, slik at livet blir så uavhengig og stabilt som mulig.

Typiske tjenester som behøves for hodeskadde kan blant annet være:

1. Hjelpeverge / Case Manager – en person som organiserer og assisterer i organisering av hjelp og hjelpemidler som trenings, følger opp diverse omkring økonomien osv.
2. Personlig assistent – en person som i det omfang du har behov for assisterer deg i dagliglivet med pleie, omsorg, tilsyn og assistanse.
3. En "fadder" på arbeidsplassen som hjelper med å tilrettelegge jobben etter din skade.
4. En ledsager for å bistå deg ved korte og lengre ferie- og fritidsreiser.

Med de riktige typene hjelp og assistanse er det ofte mulig for personer med hodeskade å ha et fullverdig og uavhengig liv.

ERSTATNING – TRENGER JEG JURIDISK BISTAND ?

Hvis du er usikker på om du har krav på erstatning vil en forespørsel hos advokat i det minste gi deg en bekreftelse på dine juridiske rettigheter. Alt for mange skadde unnlater å kreve erstatning, ene og alene fordi de ikke vet at de har krav på det.

I enkelte sammenhenger kan det virke vanskelig å få erstatning, for eksempel hvis skadevolder drar fra skadestedet uten å oppgi kontaktopplysninger om seg selv, bilen og forsikringsselskap. En advokat vet imidlertid hvor man skal henvende seg i slike situasjoner, og kan være behjelpelig med å undersøke og kontakte rette vedkommende.

Hvis du er i tvil, søk juridisk bistand!

NÅR SKAL JEG KONTAKTE ADVOKAT?

Etter en skade bør advokat kontaktes så snart som mulig. Mange skadelidte kontakter selv forsikringsselskapet, og starter å forhandle med dem om erstatning på egen hånd. Først når de føler at de kommer til kort kontaktes advokat. I noen tilfelle kan det da delvis være for sent, i den forstand at man har akseptert visse premisser for erstatningsoppgjøret med selskapet, uvitende om av disse konsekvensene. Dette er særlig vanlig når det gjelder valg av medisinsk spesialist.

Når ansvar eventuelt er erkjent av det ansvarlige forsikringsselskapet, vil du ha behov for advokat for å sikre deg at du får riktig erstatning utmålt.

VALG AV ADVOKAT

Hodeskader er kompliserte byr på utfordringer for advokaten som skal hjelpe deg. Det er derfor svært viktig at din advokat forstår kompleksiteten av din skade og hvordan skaden influerer livet ditt.

Advokatfirmaet Ness Lundin DA er blant de mest spesialiserte advokatene på hodeskader i Norge. I vår portefølje har vi mange skadelidte med hodeskader. Vi har i tillegg prosedert en rekke saker vedrørende erstatning til hodeskadde for domstolene, også for Høyesterett.

UTGIFTER TIL JURIDISK BISTAND

Vanligvis dekkes utgifter til juridisk bistand i anledning erstatning etter trafikkulykke/yrkesskade/pasientskade av det ansvarlige forsikringsselskapet. Det er imidlertid klient som er advokatens oppdragsgiver og som derfor i siste omgang er ansvarlig for advokatens betaling. I tillegg til ansvarsselskapet er det også mulig, på visse vilkår, å få dekket utgifter til advokat under rettshjelpsfor sikring, som de fleste har enten som fører av bilen eller via sin hjemforsikring. Alternativt kan skadelidte ha rett til fritt rettsråd og/eller fri sakførsel fra det offentlige. Men dette er behovsprøvd og ut fra dagens inntekstgrenser er vilkårene meget strenge. Både under rettshjelpsfor sikring og etter reglene om fri sakførsel må skadelidte/den forsikre betale en egenandel. Dersom man ikke skulle ha rett til rettshjelpsfor sikring eller fritt rettsråd og i den grad bistand måtte overskride forsikringssummen størrelse eller det ansvarsselskapet er villig til å akseptere, vil skadelidte selv måtte dekke kostnadene til juridisk bistand.

Normalt skaper ikke dette store problemer. Klienten vil hele tiden bli orientert om hvordan omkostninger og advokatens salær blir dekket, noe stort omkostningsansvar vil ikke bli pådratt uten at klient fullt ut er informert. Som nevnt innledningsvis dekkes vanligvis utgifter til juridisk bistand helt eller i det alt vesentlige av det ansvarlige forsikrings-selskapet.

HAR JEG RETT TIL ERSTATNING?

LOVGRUNNLAGET

Når en person kommer til skade etter et trafikkuhell, i arbeid eller ved en pasientskade, kan man rette økonomiske krav mot den ansvarlige skadevolders forsikringsselskap eller Norsk Pasientskade erstatning (NPE). Erstatningsansvaret på ovennevnte tre områder er objektivt (d.v.s man spør ikke om den som forårsaket skaden har utvist skyld). Ansvarsforholdet er nærmere regulert av bilansvarsloven, yrkesskadeforsikringsloven og pasientskadeloven. Når det skal foretas erstatningsutmåling (beregning av erstatning), gjelder skadeserstatningslovens alminnelige regler ved trafikkulykker og pasientskader, mens det er standardiserte regler ved yrkesskader. Man har krav på erstatning for økonomisk tap og mænerstatning ved varig og vesentlig medisinsk invaliditet.

ERSTATNINGSREGLENE

Følgende grunnleggende vilkår for å kreve erstatning må være oppfylt:

1. Det må foreligge ansvarsgrunnlag.

I saker etter trafikkulykker finnes ansvarsgrunnlaget i bilansvarsloven. I feilbehandlingssaker følger ansvarsgrunnlaget av pasientskadeloven, og for yrkesskader gjelder yrkesskadeforsikringsloven. Andre lover gir ansvarsgrunnlag i ulike tilfelle. Hvis det ikke foreligger noe lovfestet ansvarsgrunnlag gjelder den alminnelige regel om uaktsomhet. Skadevolder må ha vært uaktsom for at han/hun skal bli erstatningsansvarlig for tapet etter skadene.

2. Årsakssammenheng.

Det er alltid et vilkår om at det skal foreligge årsakssammenheng - både faktisk og rettslig - mellom den skadegjørende handling (trafikkuhellet, feilbehandlingen etc.) og de skader/økonomiske tap som skadelidte mener å ha. Tapet må dessuten være en "påregnelig" følge av den aktuelle skadevoldende handling.

Det må presiseres at det ofte er diskusjoner og uenighet i tilknytning til erstatningssaker etter trafikkuhell eller andre ulykker, om den skaddes problemer med helsen er forårsaket av uhellet eller kan skyldes andre forhold, som f.eks. tidligere sykdommer eller skader. Her vil det som regel alltid være nødvendig med vurderinger fra medisinsk sakkyndige.

3. Det må foreligge et økonomisk tap.

Tapet kan være alt fra utgifter som skaden har medført, eksempelvis ødelagte klær, utgifter til behandling, til behov for hjelp i hjemmet, stort inntektstap o.l.

Skadelidte har bevisbyrden for at han/hun er påført et økonomisk tap som følge av skaden, og må dokumentere sitt krav. Det er viktig å sende inn krav vedrørende utgifter eller annet tap så snart som mulig. Dette av hensyn til forsikringsselskapets plikt til å betale renter (denneplikten inntre 2 måneder etter at kravet er fremsatt).

Etter norsk rett har også skadelidte en plikt til å begrense tapet i den grad dette er rimelig. Dette betyr for eksempel at hvis du må kjøpe tjenester for å kompensere for et tap, kan du ikke uten videre kjøpe de dyreste tjenestene dersom billigere tjenester kan anses å gi tilstrekkelig dekning.

Hvis og når disse tre vilkårene er oppfylt, blir ansvar erkjent, og det neste spørsmålet er da hvilke tapsposter som erstattes og hvor høy erstatningen blir (utmålingen).

ERSTATNINGSPOSTENE

Erstatningspostene kan gjerne deles i tre:

1. Påførte og fremtidige merutgifter

Skadelidte skal ha dekket de faktiske utgifter som skaden har medført. De mest typiske utgifter er utgifter til behandling, leger, medisiner. Men hvis skaden er stor, kan dette også være utgifter forbundet med tekniske hjelpemidler, hjelp i hjemmet eller ombygging/tilpasning av hus til det aktuelle handikap.

Erstatningen skal etter norsk rettspraksis være et supplement til folketrygdens og andre offentlige ytelser. Dette betyr at skadelidte har en selvstendig plikt til å undersøke med trygdemyndighetene og andre offentlige myndigheter (for eksempel kommunenes pleie- og omsorgs-

etat) hva som kan refunderes derfra før man kan kreve utgifter dekket av forsikrings-selskapet. Erstatning for utgifter er skattefritt.

Merutgiftene må dokumenteres for å få dem erstattet. Kvitteringer bør derfor tas vare på, samtidig som du bør notere ulike aktiviteter og f.eks. den hjelp du får fra andre etter ulykken. En dagbok kan være nyttig.

2. Mønerstatning

Under forutsetning av at skadelidte er påført en varig og vesentlig medisinsk skade skal skadelidte ha mønerstatning. For at skaden skal anses som vesentlig, må den medisinske invaliditet normalt være minimum 15%. Den medisinske invaliditeten fastsettes av en medisinsk sakkyndig på det/de aktuelle medisinske områder ut fra den aktuelle skade. Mønerstatningen fastsettes etter standardiserte regler, og er uavhengig av yrke eller inntekt før skaden. I forbindelse med innhenting av spesialisterklæring for fastsettelse av medisinsk invaliditet, gis et mandat til den medisinsk sakkyndige. Den varige medisinske invaliditeten kan først fastsettes etter at skaden har stabilisert seg, vanligvis to til tre år etter skaden, men dette avhenger også noe av skadens art.

Mønerstatning er skattefri.

3. Påført og eventuelt fremtidig inntektstap

Dersom skaden medfører nedsatt ervervsevne (evnen til å tjene penger i hvilket som helst yrke), har man krav på å få dekket det økonomiske tapet som ikke dekkes av folketrygden. Dersom man får problemer med å opprettholde sin ervervsmessige funksjonsevne, kan du være berettiget til trygdeytelser. I så fall må slike ytelser søkes, og saken behandles av trygdemyndighetene slik at du får trygdeytelser du er berettiget til. De trygderettslige forhold må normalt avklares før et endelig erstatningsoppgjør kan finne sted.

Inntektstapet deles gjerne i to: Påført inntektstap og fremtidig inntektstap.

Med påført inntektstap menes inntektstap som løper fra skaden skjer og frem til saken gjøres endelig opp. Fra det endelige oppgjørstidspunkt (når alle forhold i saken er avklart) skal det fremtidige inntektstapet beregnes.

Erstatning for påført inntektstap blir inntektsbeskattet, og skadelidte kan be likningsmyndighetene om å bli etterlignet for de enkelte år slik at ikke alt blir beskattet i utbetalingsåret.

Renter av påført inntektstap beskattes på vanlig måte (for tiden 28% flat beskatning). Erstatning for fremtidig inntektstap inntektsbeskattes ikke.

For opplysning av saken og for å oppnå et best mulig resultat, er det ønskelig at du som skadelidte selv bidrar aktivt med opplysninger for å dokumentere skader og tap.

I tillegg til ovennevnte erstatningsposter kan det i spesielle tilfeller kreves såkalt oppreisning (erstatning for tort og svie.)

À KONTO UTBETALINGER

Skadesaker tar som regel mellom 3-5 år å få sluttført. Likevel, hvis ansvar er erkjent og det er på det rene at du vil ha krav på en betydelig erstatning, er det mulig å få utbetalt erstatning à konto i løpet av sakens fremdrift. À konto utbetalinger er avrundete erstatningsbeløp utbetalt underveis og som trekkes fra i sluttoppgjøret.

Du vil ha behov for à konto utbetalinger i forbindelse med at du påføres ekstrautgifter til behandling, pleie, transport, hjemmehjelp osv underveis og for å dekke det inntektstapet du fortløpende blir påført. Det er viktig at advokaten din forstår og vet hvordan man får utbetalt à konto underveis i saksbehandlingen.

TIDSFRISTER

Det løper absolutte tidsfrister for å fremme erstatningskrav. Den alminnelig foreldelsesfristen er 3 år fra skadelidte hadde nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige.

For ulykkesforsikringer er meldefristen 1 år. Det er også viktig å merke seg at renter på ulykkesforsikringer beregnes fra 2 måneder etter at skaden er meldt til forsikringselskapet.

HVA SKJER VIDERE?

Etter at du har sendt skademelding til forsikringselskapet (evt. til NPE) vil advokaten, hvis du kontakter advokat på dette tidspunkt, følge opp din sak overfor NPE/forsikringselskapet på dine vegne. Saksbehandlingen overfor den ansvarlige vil bestå i å klarlegge ansvaret hvis nødvendig, og deretter fremme dine krav på løpende tap. I denne forbindelse vil det bli innhentet dokumentasjon på utgifter, offentlige ytelser, likningsopplysninger, evt. politidokumentene fra ulykken, legejournaler og epikriser etc.

Når skaden har stabilisert seg vil det bli innhentet spesialisterklæring i saken. Det er ofte behov for å vente med spesialisterklæring til man ser hvilke konsekvenser hodeskaden gir i dagliglivet.

Spesialisterklæringen vil blant annet utrede og beskrive dine skader og vurdere spørsmålet om årsakssammenheng, medisinsk invaliditetsgrad og ervervsmessig uførhetsgrad. I denne sammenheng skal advokaten din og forsikringselskapet (eller annen ansvarlig) bli enige om hvilken spesialist og hvilket mandat som skal benyttes.

Når spesialistklæringen foreligger og hvor både forsikringsselskapet og du aksepterer denne lagt til grunn for erstatningsoppgjøret, blir det som regel beregnet et samlet erstatningskrav for alle poster. I tillegg vil det bli krevd utbetaling fra eventuelle ulykkesforsikringer, gjeldsforsikringer mv.

I saker mot NPE vurderes kravet av NPE, og deretter treffes et vedtak som i realiteten er et tilbud. Hvis dette ikke aksepteres må vedtaket påklages innen tre uker til Pasientskadenemnda. Hvis man heller ikke er fornøyd med Pasientskadenemndas avgjørelse, kan saken bringes inn for domstolene innen 6 måneder etter vedtak i Pasientskadenemnda.

I saker mot et forsikringsselskap vil erstatningskravet ditt danne grunnlag for sluttforhandlinger med forsikringsselskapet om et erstatningsoppgjør i minnelighet. I de aller fleste saker blir partene enige om et oppgjør. Hvis ikke må det vurderes om man skal bringe saken inn for domstolene for å få høyere erstatning. Dette skjer vanligvis ved at advokaten din gir deg et råd om saken, risikoen ved prosess, kostnader etc, som du velger hvorvidt du vil følge eller ikke.

HVOR HENVENDER JEG MEG?

Hvis du ønsker vår bistand kan vi nås
på en av følgende måter:

Advokatfirmaet Ness Lundin DA

Lakkegata 3, 0187 Oslo

Telefon: tlf. 23 29 90 00 / Fax: 23 29 90 01

E-post: firmapost@nesslundin.no

I tillegg har vi besøkskontor i Trondheim,
Lillestrøm, Tromsø og Haugesund.

www.nesslundin.no